

การลดของเสียในกระบวนการผลิตเตาเหล็กหล่อ

กรณีศึกษา : โรงงานผลิตเตาเหล็กหล่อ

Defect Reduction in Cast Iron Burner Processing

A Case Study at Cast Iron Burner Production Factory

ยุทธณรงค์ จงจันทร์* ณฐา คุปต์ชัยเรียว² ยอดนภา เกษเมือง³

¹ ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี

อำเภอหนองแขม จังหวัดกรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10160

² ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12110

E-mail: yunaronq@hotmail.com*

บทคัดย่อ

ปัญหาของเสีย (Defect) ที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตเตาเหล็กหล่อในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อบริษัทกรณีศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ดังนั้นการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และหาแนวทางการแก้ไขจึงมีความสำคัญต่อความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งในต่างประเทศเดียวกัน การศึกษาวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อหาสาเหตุของเสียที่เกิดขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต

จากกรณีศึกษาที่ศึกษาสาเหตุของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตเตาเหล็กหล่อ มีสาเหตุหลักมี 3 ประการ ดังนี้ 1) สาเหตุที่มาจากพนักงานปฏิบัติงาน 2) สาเหตุที่มาจากตัวพนักงานและวัสดุที่ใช้มาจากเครื่องจักร (Machine) และอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานเสื่อมสภาพ ผู้วิจัยจึงนำ 3 ปัญหาหลักมาวิเคราะห์สาเหตุและศึกษาแนวทางการแก้ไข โดยได้ใช้เทคนิคการลดความสูญเสีย 7 ประการ (7 Waste) ของปัญหาของเสียที่เกิดขึ้น เมื่อดำเนินการแก้ไขแล้วพบว่า ของเสียในกระบวนการผลิตเตาเหล็กหล่อสามารถลดลงจาก 3.3 % เหลือ 0.16 % ลดลงได้ 14.4% คิดเป็นร้อยละ 95.14% มูลค่าของเสียหลังการปรับปรุงสามารถลดลงจาก 142,316 บาท เหลือ 12,981 บาท คิดเป็นร้อยละ 90.81% และสามารถปรับปรุงแนวทางการทำงานที่เป็นมาตรฐานให้กับพนักงานได้

คำหลัก : การลดความสูญเสีย 7 ประการ, เครื่องมือควบคุมคุณภาพ

1. บทนำ

ในสภาวะการณปัจจุบันที่ธุรกิจอุตสาหกรรมทุกแขนงมีการแข่งขันทางการค้าที่รุนแรงอุตสาหกรรมผลิตเตาเหล็กหล่อ (Cast Iron Burner) เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ต้องปรับตัวเพื่อการแข่งขัน เนื่องจากแก๊สเป็นพลังงานที่ได้รับความนิยมทั้งในส่วนการคมนาคม และภาคครัวเรือน โดยพบว่าภาคครัวเรือน และการค้ามีสัดส่วนปริมาณการใช้แก๊สมากถึง 70% เมื่อเทียบกับภาคธุรกิจที่ใช้แก๊สสูงตามทั้งหมด[1] โดยธุรกิจร้านอาหารมีปริมาณการใช้แก๊สสูงตามที่สูงถึง 6 แสนล้านบาทต่อปี อีกทั้งอัตราการเติบโตของมูลค่าการค้าตลาดร้านอาหารมีปริมาณ 10-15% ต่อปี และมีอัตราการเติบโตของจำนวนร้านอาหารประมาณ 17% ต่อปี [2] ในกระบวนการผลิตของโรงงานกรณีศึกษามีของเสียเกิดขึ้นในกระบวนการผลิตเฉลี่ยเดือนละ 853 ชิ้นใน 4 สายการผลิตคิดเป็นมูลค่าของเสีย 31,765 บาทต่อเดือนส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ของเสียที่เกิดขึ้นมีลักษณะแตกต่างกันไปตามกระบวนการขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ เช่น งานกลึง, งานเจาะ, งานเจียร ซึ่งทั้งหมดไม่สามารถนำกลับมาซ่อมได้ ต้องนำกลับกระบวนการหลอมใหม่เพียงอย่างเดียว สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการสูญเสียที่สมควรนำมาพิจารณาปรับปรุงให้ลดน้อยลงหรือเป็นศูนย์ (Zero Defect) ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือควบคุมคุณภาพ และเทคนิคที่มีความเหมาะสมมาทำการปรับปรุงสภาพการผลิตเพื่อให้ต้นทุนผลิตภัณฑ์ต่ำลง และมีคุณภาพที่สามารถแข่งขันกับคู่แข่งในธุรกิจประเภทเดียวกันได้

2. ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความสูญเสียเปล่า 7 ประการ

ความสูญเสียเปล่า 7 ประการ ได้แก่ ความสูญเสียเนื่องจากการผลิตมากเกินไป ความสูญเสียเนื่องจากการเก็บวัสดุคงคลัง ความสูญเสียเนื่องจากการขนส่ง ความสูญเสียเนื่องจากการวางผังโรงงาน ความสูญเสียเนื่องจากการบวนการผลิต ความสูญเสียเนื่องจากการรอคอย และ ความสูญเสียเนื่องจากการผลิตของเสีย [4]

2.2 เครื่องมือทาบคุณภาพทั้ง 7 (7QC Tools)

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแก้ปัญหาทางด้านคุณภาพ ในกระบวนการทำงาน ซึ่งช่วยศึกษาสภาพทั่วไปของปัญหา การค้นหาสาเหตุ การสำรวจสภาพปัจจุบันของปัญหา การค้นหาสาเหตุสาเหตุแห่งปัญหา ที่แท้จริงที่เกี่ยวเนื่องกัน ตลอดจนลดจนช่วยในการจัดทำมาตรฐานและควบคุมคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เครื่องมือควบคุมคุณภาพทั้ง 7 ประกอบด้วย แผ่นตรวจสอบ (Check Sheet) แผนกระจาย (Pareto Diagram) กราฟ (Graph) แผนผังสาเหตุและผล (Cause & Effect Diagram) แผนกระจาย (Scatter Diagram) แผนภูมิความถี่ (Central Check Sheet) ฮิสโตแกรม (Histogram) [11]

2.3 วงจรคุณภาพพจนานุกรม (P-D-C-A)

PDCA เป็นวงจรที่มี 4 ขั้นตอนหลักดังนี้

P = Plan หมายถึง วางแผน

D = Do หมายถึง ปฏิบัติตามแผน

C = Check หมายถึง ตรวจสอบ

A = Action หมายถึง ดำเนินการให้เหมาะสม

2.4 การศึกษาแบบ Check Study

2.4.1 ชื่อ วิธีการศึกษา (Method Study)

หลักการของวิธีนี้คือ ดำเนินการบันทึก และวิเคราะห์วิธีการทำงานที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประยุกต์ให้ทันสมัย รวมทั้งใช้หลักการลดค่าใช้จ่าย โดยการศึกษามีผลทำให้ปรับปรุง กระบวนการ การวางแผนโรงงาน ออกแบบโรงงานและอุปกรณ์ ช่วยลดความเมื่อยล้าของพนักงานได้โดยยึดหลักกายศาสตร์ (Ergonomics) เป็นพื้นฐานในการทำงาน [3]

2.5 วิจัยเพื่อลดของเสียในภาคอุตสาหกรรม

จากงานวิจัยเพื่อลดของเสียในภาคอุตสาหกรรมพบว่า การวิจัยเป็นแนวทางหนึ่งที่จะต้องนำ

เครื่องมือควบคุมคุณภาพที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการเก็บข้อมูลทางสถิติ [8,9] เพื่อนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ และหาข้อสรุปถึงสาเหตุของปัญหาและสาเหตุของการเกิดของเสียอย่างเป็นระบบ [5] และใช้เทคนิคการลดความสูญเสีย 7 ประการมาทำการปรับปรุงแก้ไขตามลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้น[4] อุตสาหกรรมผลิตเสีผ้าสำเร็จรูปทำการลดข้อบกพร่องที่เกิดจากกระบวนการผลิตจากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ของเสียเกิดขึ้นบริเวณตะเข็บด้านข้างของตัวผลิตภัณฑ์ไม่แน่นอนสาเหตุเกิดจากกระบวนการเย็บเข้าข้างตัวกางเกงโดยใช้เครื่องจักรผีเข็มเดี่ยวชนิดผีเข็มลูกโซ่ [7] อีกด้านหนึ่งคือของเสียที่เกิดจากความเสียหายทางกล (Mechanical Damage) ที่เกิดขึ้นเนื่องจากวิธีการทำงานของผู้ปฏิบัติงานหรือเครื่องมือที่ใช้ในการทำงานไม่ได้รับการบำรุงรักษาที่ดี [10]

3.วิธีดำเนินงานวิจัย

3.1 สภาพของปัญหา

สภาพปัจจุบันของกระบวนการขึ้นรูปเดาเหล็กหล่อมีทั้งหมด 4 สายการผลิต ดังนี้

- 1) สายการผลิตท่อมีสถานีงานมากที่สุดคือ 10 สถานี
- 2) สายการผลิตผ้า มีสถานีทำงาน 9 สถานี
- 3) สายการผลิตกระทะมีสถานีทำงาน 6 สถานี
- 4) สายการผลิตผ้าอัดอากาศ มีสถานีทำงาน 6 สถานี

จากการศึกษาพบว่ามีของเสีย (Defect) เกิดขึ้นในกระบวนการผลิตในช่วงเดือน ม.ค.-มิ.ย. 2553 เป็นจำนวนมากโดยมีของเสียเฉลี่ยทุกสายการผลิต 852.75 ชิ้น คิดเป็น 3.3 % มูลค่าของเสีย 142,316 บาท ดังแสดงได้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลของเสีย (Defect) ก่อนการปรับปรุง

สายการผลิต	ของเสีย (ชิ้น)	ยอดผลิต (ชิ้น)	% ของเสีย	ต้นทุนต่อชิ้น	มูลค่า (บาท)
ท่อ	1,666	25,842	6.4	57	94,662
ผ้า	228	25,842	0.9	28	6,384
กระทะ	488	25,842	1.9	46	22,448
ผ้าอัด	1,029	25,842	4.0	18	18,522
รวม	3,411	103,368	3.3	149	142,316
ค่าเฉลี่ย	852.75	25,842	3.3	37.25	31,765

ตารางที่ 1 สาเหตุของเสีย (KB-05-01) เกิดของเสียมากที่สุด คือ 1,774 ชิ้น คิดเป็น 58.4% สาเหตุเนื่องมาจากสายการผลิต... และขั้นตอนการทำงานมากที่สุดทำให้พบ... มีงานเกิดความเมื่อยล้าเมื่อต้องทำงานเป็นยาว... สาเหตุของเสียคือ สายการผลิตฝาดอากาศ (ลมเป่า) คิดเป็น 315 ชิ้น คิดเป็น 10.31% สาเหตุเนื่องจากเป็น... ผู้ปฏิบัติงานที่มีความชำนาญงาน... สาเหตุของเสียการผลิตกระโหลก (KB-05-01) จำนวน 488 ชิ้น คิดเป็น 15.88% ซึ่งเป็นชิ้นงานขนาดใหญ่ ขั้นตอนการผลิต... สุดท้ายคือสายการผลิตฝาด (ลมเป่า) คิดเป็น 95 ชิ้น คิดเป็น 3.11% เนื่องจากมีขั้นตอนการทำงาน... (ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นงานเจาะ ซึ่งใช้... (Circular) อยู่แล้ว ทำให้เกิดของเสียด้วยโดยใช้... ในรูปที่ 1

รูปที่ 1 จำนวนของเสีย (Defect) แต่ละสายการผลิต (ปี 2553) (ข้อมูลรวมอยู่หลังจาก 6 เดือน)

สายการผลิต	KB	KB	KB
จำนวน	1,774	488	1,029
%	58.4	15.88	31.72

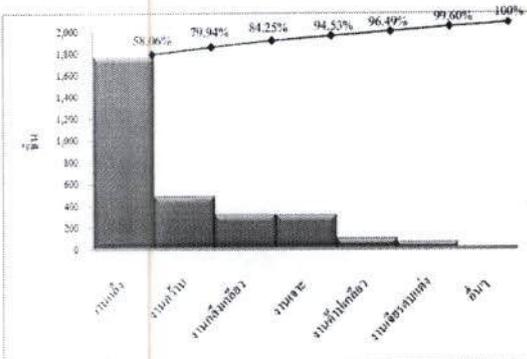
รูปที่ 1 จำนวนของเสีย (Defect) แต่ละสายการผลิต (ปี 2553) (ข้อมูลรวมอยู่หลังจาก 6 เดือน)

การวิเคราะห์สาเหตุของเสียที่เกิดขึ้นในสายการผลิต... สาเหตุของเสียที่แตกต่างกันตามลักษณะงาน... งานเจาะ, งานเจียร, งานคว้าน และงานตีเกลียว... สาเหตุการผลิตที่เกิดของเสียมากที่สุดคือ... เครื่องจักรกลึงซึ่งมีทั้งหมด 3 ลักษณะ คือ... สาเหตุขนาดมีของเสีย 1,774 ชิ้น... สาเหตุของเสีย... สาเหตุของเสียที่เกิดจากการ... 314 ชิ้น... สาเหตุของเสียที่เกิดจากการ... 95 ชิ้น... สาเหตุของเสียที่เกิดจากการ... 315 ชิ้น

ตารางที่ 2 ปริมาณของเสียจำแนกตามลักษณะ

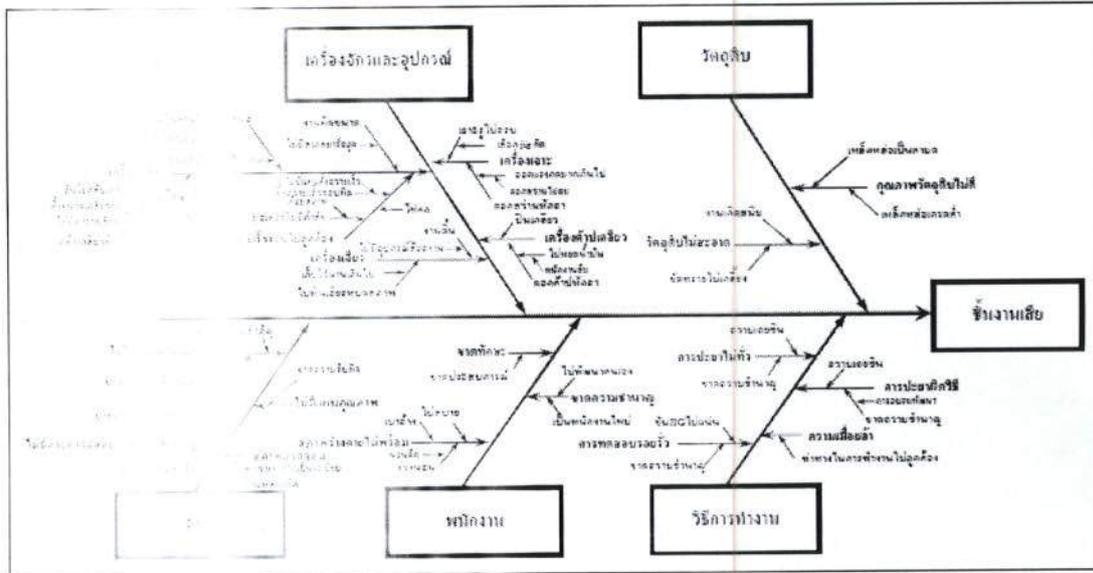
ลักษณะของงานเสีย	ของเสีย (ชิ้น)	% ของเสีย	ความถี่สะสม	% สะสม
กลึง	1,774	58.07	1,774	58.06
คว้าน	485	15.88	2,259	73.94
กลึงเกลียว	315	10.31	2,574	84.25
เจาะ	314	10.28	2,888	94.53
เจียร	60	1.96	2,948	96.49
ตีเกลียว	95	3.11	3,043	99.60
อื่นๆ	12	0.39	3,055	100
รวม	3,055	100	18,541	

เพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือควบคุมคุณภาพแผนภูมิแห่งการจัดลำดับ (Pareto Diagram) ช่วยในการวิเคราะห์ความรุนแรงของปัญหาโดยจำแนกประเภทของงานเสียในแต่ละลักษณะที่เกิด จากนั้นหาสาเหตุของปัญหาโดยใช้ผังแสดงเหตุและผล (Cause & Effect Diagram) มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการระดมสมองของทีมผู้ชำนาญการซึ่งทำการแบ่งแขนงก้างปลาออกเป็นสาเหตุที่เกิดจาก เครื่องจักร และอุปกรณ์, พนักงาน, วิธีการ, วัสดุดิบและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถวิเคราะห์หาสาเหตุได้ง่ายขึ้นดังแสดงในรูปที่ 2 และ 3

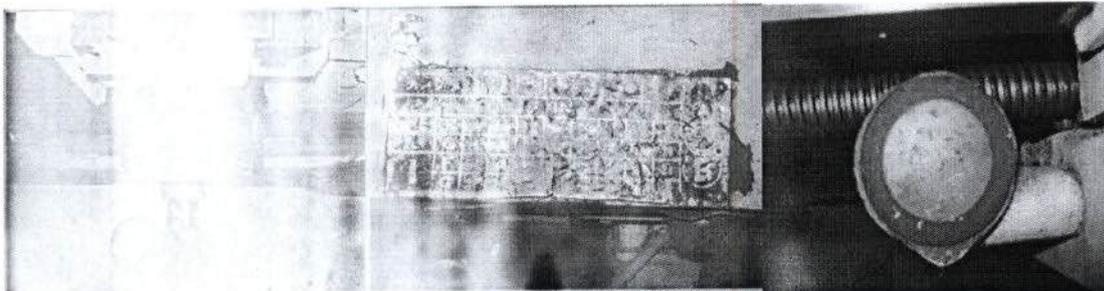

รูปที่ 2 แผนภูมิแห่งการจัดลำดับของเสีย

รูปที่ 3 ผู้วิจัย และพนักงานผู้ปฏิบัติงานได้ร่วมกันระดมสมองเพื่อทำการสรุปปัญหา และสาเหตุของเสียที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต โดยสามารถสรุปประเด็นต่างๆที่เป็นปัญหาหลักได้ 3 ประการ ดังนี้ 1) สาเหตุที่มาจากวิธีการทำงาน 2) สาเหตุที่มาจาก ตัวพนักงานเอง 3) สาเหตุที่มาจากเครื่องจักร (Machine) และอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานเสื่อมสภาพ ดังแสดงได้ในรูปที่ 4

รูปที่ 3 แผนผังสาเหตุและผล วิเคราะห์ปัญหาของเสีย

รูปที่ 4 เครื่องมือ และอุปกรณ์ในการทำงานที่เสื่อมสภาพ

3.1) ปัญหาของเสียที่เกิดจากพนักงาน
 3.1.1) พนักงานไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการทำงานที่ถูกต้อง
 3.1.2) พนักงานไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการทำงาน
 3.1.3) พนักงานไม่มีความตั้งใจในการทำงาน
 3.1.4) พนักงานไม่มีความรับผิดชอบ
 3.1.5) พนักงานไม่มีความกระตือรือร้นในการทำงาน
 3.1.6) พนักงานไม่มีความอดทนในการทำงาน
 3.1.7) พนักงานไม่มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน
 3.1.8) พนักงานไม่มีความกล้าหาญในการทำงาน
 3.1.9) พนักงานไม่มีความขยันขันแข็งในการทำงาน
 3.1.10) พนักงานไม่มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน
 3.1.11) พนักงานไม่มีความรอบคอบในการทำงาน
 3.1.12) พนักงานไม่มีความรอบรู้ในการทำงาน
 3.1.13) พนักงานไม่มีความรอบคอบในการทำงาน
 3.1.14) พนักงานไม่มีความรอบคอบในการทำงาน
 3.1.15) พนักงานไม่มีความรอบคอบในการทำงาน

1.4) ตารางการตั้งความเร็วรอบ หรือตั้งขนาดเกลียวของเครื่องจักรส่วนใหญ่เป็นภาษาต่างประเทศ ทำให้ยากในการทำงานสำหรับพนักงานระดับปฏิบัติการ
 2) ปัญหาของเสียที่เกิดจากพนักงาน
 2.1) พนักงานขาดความชำนาญเนื่องจากเกิดการหมุนเวียนของพนักงานไปทำงานสายการผลิตอื่นบ่อยครั้ง
 2.2) พนักงานขาดความรับผิดชอบในการทำงาน
 2.3) มีการหมุนเวียนพนักงานบ่อยครั้งทำให้ขาดความชำนาญในการปฏิบัติงาน
 3) ปัญหาของเสียที่เกิดจากเครื่องจักร และอุปกรณ์
 3.1) เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตเป็นเครื่องจักรเก่าขาดการดูแลและบำรุงรักษาอุปกรณ์เกิดการชำรุดทำให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน เช่น
 -สเกลชุดแทนเลื่อนชำรุดไม่สามารถกำหนดขนาด

ขนาดตัวเครื่องจักรใน
-นาฬิกา
เกิดการเป็นตะกอน
-ตารางความรอบและตารางตั้งขนาดเกลียว
ซากรูดทำให้ตัวขมเรียบ และขนาดเกลียวผิด
3.2) พบสายอุปกรณ์นำเจาะ(Fixture) และ
ดอกสว่านเบ็ดกัดที่เจาะรูไม่ครบหรือเกินจำนวนที่
ต้องการ

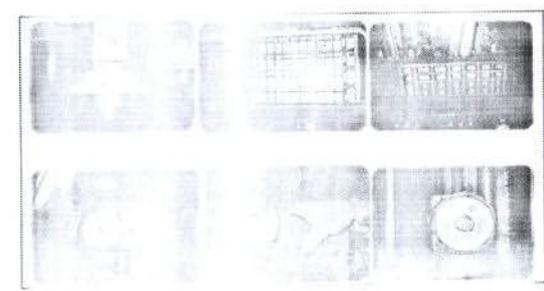
3.3) เครื่องจักรขนาดใหญ่เกินความจำเป็นทำให้
พนักงานเกิดอุบัติเหตุเมื่อต้องทำงานเป็นเวลานานๆ
3.3.1) การขาดการดูแลรักษาและการปรับปรุง

จากสาเหตุของปัญหาโดยการใช้
เครื่องมือลดความถี่ในการเปลี่ยน
7 ประสิทธิภาพใช้ไม่ได้จึงมี
วิธีการแก้ไขให้มี

ปรับปรุงให้เหมาะสมของเครื่องจักร
การขนานรับปรับปรุงเปลี่ยนให้

การปรับปรุงเพื่อลดต้นทุน
เพื่อลดต้นทุนความผิดพลาด
เลือกเครื่องมือ

การปรับปรุงเพื่อลดต้นทุน
เพื่อลดต้นทุนการเลือกเครื่องมือ

การปรับปรุง...
การปรับปรุง...
การปรับปรุง...

พนักงาน และลดของเสียที่เกิดจากการเจียรงานไม่เรียบร้อย
ดังแสดงให้เห็นในรูปที่ 6

- รูปที่ 6 อุปกรณ์ช่วยในการปฏิบัติงานของพนักงาน
- 3) จัดอบรมหรือให้ผู้ชำนาญคอยให้คำแนะนำวิธีการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีการปรับปรุง
 - 4) ทดลองใช้แล้วเก็บข้อมูลเพื่อนำมาทำการวิเคราะห์ผลก่อนการปรับปรุงกับหลังการปรับปรุง
 - 5) จัดทำเอกสารวิธีการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานโดยมีขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนพร้อมมีรูปภาพประกอบของแต่ละขั้นตอนการผลิตเพื่อให้พนักงานที่อ่านหนังสือไม่ออกหรือเป็นชาวต่างประเทศสามารถนำไปปฏิบัติได้

4. ผลการวิจัย

ผลที่ได้จากการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อลดปัญหา
ของเสียในกระบวนการผลิตสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 3
ตารางที่ 3 ข้อมูลของเสียหลังการปรับปรุง

สายการผลิต	Defect (ชิ้น)	ยอดผลิต (ชิ้น)	% ของเสีย	ต้นทุน (บาท/ชิ้น)	มูลค่า (บาท)
ท่อ	141	49,301	0.29	57	8,037
ฝา	44	49,301	0.09	28	1,232
กระทะ	58	49,301	0.12	46	2,668
ฝาอัดอากาศ	58	49,301	0.12	18	1,044
รวม	301	197,204	0.62	149	12,981
ค่าเฉลี่ย	77.25	49,301	0.16	37.25	2,917

จากตารางที่ 3 พบว่าจำนวนของเสียหลังการ
ปรับปรุงเมื่อเทียบกับยอดการผลิตลดลงจาก 3.3%
เหลือ .016 % (ลดลง 3.14%) มูลค่าของเสียเปรียบเทียบกับ
โดยเฉลี่ยก่อน-หลังการปรับปรุง 6 เดือน ลดลงจาก
142,316 บาท เหลือ 12,981 บาท (ลดลง 129,335 บาท)

4.1 การยืนยันผลทางสถิติ

จากข้อมูลของเสีย (Defect) ก่อนการปรับปรุงการ
ทำงาน และหลังการปรับปรุงการทำงานสามารถนำมาทำ

- [4] อรรถวิภากร วัฒนศิริ, ธีระเกียรติ และศุภศักดิ์ พงษ์อ่อนันต์, อรรถวิภากร วัฒนศิริ (7 Wastes), กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมเทคโนโลยี, 2544.
- [5] บุรุษวิภากร วัฒนศิริ, ปรีชา เกียรติกรกฎ, และ อรรถวิภากร วัฒนศิริ, เครื่องมือที่ใช้เครื่องมือทางคุณภาพ ในโซลิตูชันสำหรับเครื่องจักรและเครื่องหนัง, ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องจักร, คณะวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2549.
- [6] บุรุษวิภากร วัฒนศิริ, 7 ขั้นตอนการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการผลิตเพื่อพัฒนาธุรกิจภาคอุตสาหกรรม, กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมเทคโนโลยี (ITC) สาขาวิศวกรรม, www.ismed.or.th/SME (เข้าถึง 24 ตุลาคม 2554).
- [7] อรรถวิภากร วัฒนศิริ, ผลกระทบเชิงลบในอุตสาหกรรมที่มีสาเหตุมาจากวิศวกรรมอุตสาหกรรม มินิฮิดจ์, กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2550.
- [8] Garvin, D. (1995). Total Process Control and Quality Management, Prentice Hall, 1995.
- [9] Garvin, D. (1995). Total Quality Management, Introduction to Statistical Quality Control, 2nd, New York, John Wiley & Sons, 1995.
- [10] โยชิโกะ อิชิคาวะ, การลดปริมาณของเสียในกระบวนการผลิตด้วยเครื่องมือที่ใช้เครื่องมือทางคุณภาพ, กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2550.
- [11] อรรถวิภากร วัฒนศิริ, 7 Wastes, กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมเทคโนโลยี (ITC) สาขาวิศวกรรม, (เข้าถึง 19 ตุลาคม 2553)